

'על הדבש ועל המוות' ראוי למקם את ערן ברגיל בשורה הראשונה של כותבים ישראלים

על הדבש ועל המוות // ערן ברגיל | עם עובד | 355 עמודים

ל א כדאי להחמיץ את הרומן הזה. כמה יופי ישנו, למשל, בתיאורים כמו "הבוקר עולה מתוך אפלת הלילה, מרומז באפרוריות, מלווה בקריאתם הנרגשת של השחרורים ובצריחות עוי רבים שעוברים מעל לצמרת המתקרחת של עץ הפקאן בדרכם אל המערב, שעדיין חשוך. ההדרים, מסועפי ענפים ועמוסים בפריים שטרם הבשילו, מזיעים מטל הבוקר, וריח של פרווה רטובה עולה מהאדמה המרושנת בקומפוסט".

אבל נתחיל מההתחלה. 'על הדבש ועל המוות', ספר הפרווה השביעי של ערן ברגיל, מסופר במימנות טכנית מרשימה מבעד לשלוש תודעות של בני משפחה אחת. כל אחד בתורו, וחוזר חלילה. חלק אחד מסופר בגוף שלישי דרך תודעת אב המ' שפחה, נתי, חקלאי ודבוראי במושב באזור החובות שסועד את אשתו החולה רינה. בפתח הרומן, שנת 2014, הוא מוצא אותה מעולפת בחדר השינה שלה (הם ישנים בחדרים נפרדים, עדות לריחוקם בהווה), מצבה מיידררר במהירות והיא מתה. שנייה היא

הבת עמליה, דיילת בשנות ה-30 לחייה, שנמצאת במערכת יחסים ממושכת עם גבר שגילו כגילם של הוריה בערך. עמליה, שגם סיפורה נמסר בגוף שלישי (מלכד דיאלוג החזותם כל פרק שעוסק בה, בדרך כלל בינה לבין אמה - דוגמה למיומנות הט' כנית של ברגיל, ששומר כאן על עקביות צורנית) - אוהבת את הוריה אבל גם קשורה מאוד לאחיה אורי, הככשה השחורה במשפחה.

אותו אורי הוא גיבור החלק השלישי, ובו הוא מספר בגוף ראשון את סיפורו, שמתרחש ב-1999 - סיפור פעולה נמרץ ומותח על שתי גניבות גדולות שהגה וביצע בעזרת שותפים. אורי הוא "בן טובים" שהידרדר לעבריינות, וכמה מהרגעים החזקים ברומן הם אלו שבהם נזכר אביו בסימנים המוקדמים והמובהקים לחריגותו של אורי, מיל' דות ומנערות, ובאכזבה המרה שהנחיל לאמו, מה נכת ואחר כך מנהלת בית ספר. הכאב וההפתעה של הורים, כשמתגלה כי בנם אינו הבן שייחלו לו, מוצג כאן באופן רגיש וחריף. אורי, כפי שמספר קרימינולוג אחד לנתי, הוא מאותם "נערים בעלי פוטנציאל, אינטליגנטיים, כישרוניים, אבל לא המקובלים ביותר, לא מלכי הכיתה, כאלה שאי-העפלה שלהם לפסגה מצטברת אצלם לתסכול,

ולא פעם הם מוצאים לעצמם חברה חלופית, וכך נפתח לפנייהם 'הנתיב לעבריינות'".

למעשה, ברגיל מלחים כאן שלושה סוגי רומ' נים לפחות. החלק של נתי משופע בתיאורי טבע ועבודה חקלאית, ומזכיר במעט את הפרווה הגדולה של ס. יזהר, שממוקדת באותו חבל ארץ וכוללת תיאורים ליריים שלו. החלק של עמי ליה הוא רומן פסיכולוגי משפחתי סטנדרטי יותר. ואילו החלק של אורי הוא מותחן פעולה מהוקצע וקצבי. השילוב בין ה'אנרים מעניק לרומן מצד אחד את האינטנסיביות העלילתית ומצד שני את היופי האסתטי, הסטטי יותר, של לכידת נופים ומ' צבים אנושיים ברשת מילים מדויקת ומנופה.

הריתוך הזה של שלושת ה'אנרים בוחק במיוחד בכמה מקומות לאורך הטקסט. כשאורי תורם כליה לאמו, למרות שסירבה לבקש זאת ממנו, ובעק' בות תרומת הכליה זוכה בחגיגה ובשחרור מוקדם מהכלא (לשם עוד יחזור) - אנחנו תוהים, יחד עם אמו, האם מעשהו היה אלטרואיסטי או אינטרסנטי. בהמשך, השבעה על האם מזמנת באופן נריר את שלושת בני המשפחה יחד. אורי

משוחרר מהכלא לשבוע האבל. אבל יכול להיות, למרות כנות האבל שלו על אמו, ובעוד דוגמה לאמביולנטיות העמוקה של אישיותו, שהוא עדיין זומם משהו. בכלל, הנושא הטעון של ילד שמפתיע לרעה את הוריו באשר לאופיו - עניין שלא מרבים לדון בו בספרות ובכלל - תורם

אריה גלסנר

לכוח הרגשי העז של הרומן. אם יש לי הסתייגות אחת מ'על הדבש ועל המוות', גם היא נוגעת להלחמה הזאת של ז'אנרים. היא נעשית אמנם היטב, ומעניקה לרומן את הרי' נמיות ואת המורכבות שלו, אבל לעיתים היא בכל זאת נחוות כהלחמה, או כהשתלה של איבר זר. התיאורים הפסיכולוגיים הרגילים, כמו גם תיאורי הטבע היפהפיים, האפיים, כמו מבקשים לרחות מעליהם את האיבר הזר, את סיפור הפשע, שאמנם מסופר במימנות, ובכל זאת גם מעט ביחס אליהם. אבל כל זה זניח. מאז 'פרסה וכינור', ספרו המ' צוין מ-2005, אני משתדל לעקוב אחרי ברגיל, כותב פורה שפידס רומנים, קו' בצי סיפורים וספרי שירה - והרומן החדש מבסס את הערכתי שהוא אחד הסופרים הטובים שכותבים היום בארץ. ●

עוד 3 ספרים של ערן ברגיל

גשר > 2007
ברזל > 2008

סיפורים מהעולם הרביעי > 2015